

Három kémcsőben az alábbi színtelen folyadékok található ismeretlen sorrendben: híg sósav, tömény salétromsav, desztillált víz. (A kémcsöveket római számokkal sorszámozták.) Négy óraüvegen az alábbi szilárd anyagok vannak: 1. rézforgács, 2. darabolt mészkő, 3. vasforgács, 4. kénpor.

A folyadékokat a szilárd anyagok segítségével azonosítjuk.

a) Az óraüvegen található anyagok jellegzetes színűek. Válassza ki a helyes sorrendet! Írja be az egyetlen megfelelő betűjelet a válaszok jobb oldalán található üres cellába!

A)	1. kék	2. fehér	3. szürke	4. sárga
B)	1. vörös	2. szürke	3. fehér	4. sárga
C)	1. sárga	2. fehér	3. szürke	4. barna
D)	1. vörös	2. fehér	3. szürke	4. sárga

b) Mindegyik kémcsőbe kevés rézforgácsot szórunk. Az I. kémcsőben vörösbarna színű, szúrós szagú gáz képződését tapasztaljuk. Mi a gáz neve és képlete? A tapasztalat alapján melyik folyadék van az I. kémcsőben?

c) Ezután a II. és a III. kémcsőbe mészkődarabot teszünk. A II. kémcsőben nincs változás. Mit tapasztalunk a III. kémcsőben?

d) Az eddigi tapasztalatok alapján melyik folyadék van a II. és a III. kémcsőben?

II:..... III:..... e

) Írja fel a III. kémcsőben lejátszódó reakció egyenletét!

f) Mit tapasztaltunk volna, ha vasforgácsot szórtunk volna a tömény salétromsavba? Miért?

g) Mit tapasztaltunk volna, ha vasforgácsot szórtunk volna a híg sósavba? Miért?

h) Írja fel a sósav és vas között lejátszódó reakció egyenletét!

i) A kísérletek közben képződő gázok közül kettőnek környezetkárosító hatása van. Melyek ezek? Mi a hatásuk?

(2006. május)

Megoldás: (15 pont)

- a) D *1 pont*
- b) Nitrogén-dioxid, NO₂ **(A két válasz együtt!)**
1 pont
Az I. kémcsőben a tömény salétromsav van. *1 pont*
- c) A III. kémcsőben színtelen, szagtalan gáz képződése közben a mészkődarab oldódik. *1 pont*
- d) II.: desztillált víz, III.: híg sósav **(A két válasz együtt!)**
1 pont
- e) $\text{CaCO}_3 + 2 \text{HCl} = \text{CaCl}_2 + \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ *2 pont*
- f) A vas nem oldódna fel, *1 pont*
mert a vasat a tömény oxidáló savak passziválják. *1 pont*
- g) A vas színtelen, szagtalan gáz képződése közben oldódik, az oldat megzöldül. *1 pont*
(Egy tapasztalat említése is elegendő!) *1 pont*
A vas negatív standardpotenciálú fém. *1 pont*
- h) $\text{Fe} + 2 \text{HCl} = \text{FeCl}_2 + \text{H}_2$ *2 pont*
- i) A nitrogén-dioxid: a savas esők egyik okozója (**vagy** szerepe van az alsólégköri ózonképződésben). *1 pont*
A szén-dioxid hozzájárul az üvegházhatáshoz. *1 pont*